

HuppelDePup

Mededelingenblad van de afdeling Groningen en Noord-Drenthe van de Nederlandse Genealogische Vereniging

Jaargang 4 Nummer 3 September 1997

In dit nummer :

- Ook dit keer: 2 volle pagina's Genealogisch Voorstellen
- Veel nieuws over de (Noordelijke) Archieven
- Van de bestuurs-tafel (B+B)
- Het Afdelings-programma tm einde 1997
- Stamreeks Hein
- Bezoek Naarden
- Samenvatting lezingen:
Hamoen en Hempenius - van Dijk
- De afdeling Heraldiek
- Boeken-rubriek
- 'Kinn'n wie joe help'n?'
- Tips
- Ver van huis
- Vragen en antwoorden
- en nog veel meer

ISSN-nummer: 1380-7277

HuppelDePup

wordt uitgegeven door de afdeling Groningen en Noord-Drenthe van de Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV) en verschijnt doorgaans 3 keer per jaar.

Abonnementen

HuppelDePup wordt gratis toegestuurd aan de leden van de NGV afdeling Groningen en Noord-Drenthe van de NGV. Overige leden van de NGV kunnen zich abonneren middels een bijkomend of gezins-lidmaatschap (à f 12,00 per afdeling/lidmaatschap) van de afdeling Groningen en Noord-Drenthe. Dit kunt u aanvragen bij de landelijke leden-administratie: NGV Postbus 976 1000 AZ Amsterdam. Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de afdelings-secretaris.

Andere belangstellenden kunnen een abonnement nemen op HuppelDePup door overmaking van f 15,00 op girorekening 5563062 ten name van: N.G.V. afdeling Groningen en Noord-Drenthe te Den Ham ovv: Abonnement HuppelDePup. Opzeggen van losse abonnementen: schriftelijk vóór 1 november van het lopende jaar.

Oude nummers en jaargangen

Losse nummers, voorzover voorradig, kosten f 6,00. De jaargangen 1994 (+ index), 1995 (+index) en 1996 kosten f 15,00 per jaargang, als complete set f 37,50. Deze kunnen verkregen worden door het verschuldigde bedrag over te maken op de hierboven genoemde girorekening o.v.v. de gewenste nummers / jaargangen. Tevens worden ze (met korting) aangeboden tijdens de afdelingsbijeenkomsten.

Schrijvers-exemplaren

Schrijvers van artikelen kunnen auteurs-exemplaren verkrijgen tegen een gereduceerd tarief, mits vooraf aangevraagd.

Redactie HuppelDePup

- J.W.H. van Campen te Roden (Drenthe)
- H.J. E. Hartog te Groningen
- C.M.W. Hessels te Noordhorn
- M.J. IJzerman te Haren / Groningen
- J.B. Kranenburg te Groningen
- E.F. van der Laan te Leens
- A. Veldhuis te Veenwouden (Friesland)

Algemeen redactie-adres

H.J.E. Hartog, Snelliusstraat 28,
9727 JN Groningen

Kopij voor HuppelDePup

Kopij voor het volgende nummer vóór eind oktober 1997 toesturen aan het hiervoren genoemde redactie-adres.

Enige spelregels:

- Het spreekt vanzelf dat kopij grotendeels betrekking dient te hebben op Groningen en/of Noord-Drenthe.
- Bij voorkeur insturen op floppy (met een afdruk) of duidelijk geschreven/getypt.
- Hoewel we uiteraard blij zijn met elke inzending, worden meerdere bijdragen van één inzender verspreid over diverse nummers van HuppelDePup.
- Te lange artikelen kunnen door de redactie worden bewerkt / ingekort in overleg met de auteur.

Verantwoordelijkheden

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de stukken die zijn voorzien van een naam. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen te weigeren, te redigeren, in te korten en enigszins aan te passen evt. in samenspraak met de schrijver van het artikel. Eerder en elders gepubliceerde artikelen worden niet geplaatst. Artikelen worden opgenomen in volgorde van ontvangst en/of belangrijkheid, een en ander ter beoordeling van de redactie.

Advertenties

Indien u een advertentie wilt laten opnemen in de volgende HuppelDepup, wordt u uitgenodigd te informeren naar de zeer interessante advertentie-tarieven. De afdelings-secretaris, C.M.W. Hessels tel.: 0594 - 50 22 05, zal u graag alle benodigde informatie verstrekken. Leden met niet-commerciële advertenties (bv.: te koop aangeboden) krijgen korting.

Contactdienst (CALs)

Dhr. S.J. Smid, Dorpsstraat 9, 9462 PJ te Gasselte.

Afdelings-bibliotheek

Lopende Diep ZZ 8 te Groningen, tussen de Oude Kijk in 't Jatstraat en de Oude Boteringestraat. Tel. 050 - 313 00 52. Open op werkdagen, tijdens kantoortijden. Graag van te voren even een telefoontje.

Bij de voorplaat

Groningen, de Groote Markt met Martini-toren en Raad- en Wijnhuis, naar C. Pronk, 1734.

Terwijl ik dit voorwoord schrijf is het buiten nog steeds ruim 30 graden. Af en toe een wolkje aan de lucht. Een beetje te warm wat mij betreft. Zeker voor archiefbezoek. Mogelijk dat u er anders over denkt.

De vakantie-tijd is voorbij. De meesten van ons hebben genoten van een heerlijke rustige tijd. Sommigen hebben het nog tegoed. De treinen en wegen zitten weer vol. De archieven zijn net weer open of openen binnenkort weer hun deuren. De nieuwe Groninger Archieven beginnen met hun eerste 'echte' seizoen. Heeft u het nieuwe gebouw nog niet van binnen bekeken dan moet u **zaterdag 20 september** alvast reserveren in uw agenda. Dan wordt er een excursie naar het Cascadecomplex, waar de Groninger Archieven hun gezamenlijke onderkomen hebben gevonden, georganiseerd. Speciaal voor u gaan die dag die deuren voor u open die normaal voor de 'gewone' bezoeker gesloten blijven. Nadere informatie vindt u op blz. 62 en 63.

Uiteraard is ook het overige programma zeer de moeite waard en gevarieerd. Zoals gewoonlijk kunt u het vinden na de populaire rubriek 'Genealogisch Voorstellen'.

Heeft u al altijd eens een stukje willen schrijven voor ons afdelingsblad maar heeft u tot nu toe niet goed kunnen beslissen waarover u zou schrijven? Kijk dan eens op pagina 81, niet echt origineel maar het blijft wel leuk.

Verder veel leesplezier gewenst en tot ziens op een van onze bijeenkomsten!

De redactie

Het bezoek aan Naarden op 10 mei 1997

door H.J. Breukink, Groningen

Voor de derde keer in korte tijd had de afdeling Groningen en Noord-Drenthe van de NGV weer een trip naar het verenigingscentrum in Naarden georganiseerd. Met acht personen kwamen we mooi op tijd in Naarden aan, waar we na een kop koffie in twee groepen werden opgesplitst. De nieuwe bezoekers kregen een rondleiding en de oudgedienden hebben advertenties op eerste letter gesorteerd tot het 11 uur was en het centrum echt open ging. De selectie advertenties die ik de vorige maal had gekopieerd, bleek wel erg krap achteraf. Vandaar dat ik weer in de advertenties ben gedoken. Uit een babbeltje met één van de vrijwilligers bleek dat er nog steeds behoefte is aan thuissoorters. Ik ging dan ook naar huis met de letter L in een stuk of vier dozen. Na vele uren sorteren, met de hulp van mijn echtgenote, ben ik er achter gekomen dat er circa 3100 ! verschillende namen met een L in de dozen zaten.

Na de advertenties nog maar eens in het centraal naamregister gedoken, wat me voor mijn eigen naam genoeg vermeldingen opleverde om een volgend bezoek te rechtvaardigen. Ik ben nu drie keer daar geweest en steeds erg vriendelijk en enthousiast geholpen door de vrijwilligers daar.

Genealogisch Voorstellen

door Joop van Campen

J. (Jan) Horst, lidnummer 124446.

Hij is 66 jaar, gehuwd en woonachtig in Winschoten. Van beroep ingenieur werktuigbouwkunde.

Sinds 1976 heeft hij met behulp van oude familiegegevens van moederszijde onderzoek verricht naar de familie Hagenouw. Deze heeft vertakkingen naar de families Schenkel, Allardi, van Loo, van Weerden, Verdenius, Versfeld, Arkema, Boshuis, Moorlach, Bouma, Dijksterhuis, Brongers, de Vries, Boskamp, in en om Groningen. Verder start hij met het onderzoek naar de familie Horst en zoekt daarvoor nog nadere gegevens. Overige hobby's: fotograferen, tuinieren.

E.H. (Bert) Lumkes, lidnummer 124017.

Hij is 65 jaar, woont in Zwolle en is werkzaam geweest in het MBO als roostermaker / leraar Nederlands / adjunct directeur.

Vanaf 1987 actief bezig met genealogie, samen met zijn oudste broer Luc M. Lumkes te Ermelo (68) die in de landbouwvoorlichting heeft gewerkt. Hun belangstelling gaat uit naar de namen van de vier grootouders, Lumkes, van der Veen (Drenthe), van der Hoek en Bakker. Er is schriftelijk contact met de vanaf 1890 geëmigreerde families Lumkes in de USA, Canada en Australië. Verder heeft de streekhistorie van de veenkoloniën ook hun interesse.

H. (Hendrikus) Blaauw, lidnummer 125132.

Hij is 50 jaar, geboren te Assen en woonachtig te Maarssen. Werkzaam bij Postkantoren BV.

Sinds twee jaar bezig met genealogie en eind 1996 NGV lid geworden. Zijn voorouders komen uit de provincie Groningen o.a. uit Kropswolde, derhalve is hij lid van onze afdeling geworden. Aangezien hij nog werkt, heeft hij weinig gelegenheid onderzoek in de Groningse archieven te doen. Tevens vormt de afstand een zeker beletsel. Via deze rubriek hoopt hij in contact te komen met andere genealogen, die onderzoek doen naar de familienaam Blaauw.

Verder is hij bestuurslid van de Historische Kring Maarssen en lid van de Werkgroep Archeologie aldaar. Andere hobby's: verzamelen oude ansichtkaarten van Maarssen, verzamelen van kaarten, foto's, knipsels e.d. van molens.

H. (Henk) Albracht, lidnummer 124450.

Hij is 74 jaar, gehuwd en woonachtig in Kampen. Hij is gepensioneerd arts. Zijn vrouw is lid van IJssellanden en hij is gezinslid van onze afdeling. Tevens is hij vriend van het CBG. Ongeveer 5 jaar bezig met genealogie. Familie van vaderskant komt oorspronkelijk uit Duitsland: Bonn, Hamburg, Maagdenburg en sedert 1802 in stad Groningen. Het waren boekbinders. Verdere familienamen: Monning(h), Fo(e)(c)kens, Bolhuis, Klinkhamer, Groeneveld, Do(o)(i)jes, en Kuiper. Familie van moederskant komt uit Friesland (Paesens en Moddergat): Adema, Visser, Hoekstra, Miendertsma.

Hobby's: lezen, reizen, geschiedenis, Judaica en bijbels Hebreeuws.

J. (Jan) Renken, lidnummer 125042.

Hij is 62 jaar, geboren te Borgercompagnie (gem. Veendam) en woonachtig te Hoogeveen. Is thans met de VUT. Is lid van de NGV sinds 1996. Doet genealogisch onderzoek naar de familienaam Renken. Deze familie komt vooral voor in de provincie Groningen, met name in de plaatsen Veendam, Bellingwolde, Winschoten, Midwolda, Hoogezand en Vlagtwedde.

Overige hobby's: tekenen en schilderen, postzegels verzamelen (Nederland), fietsen en biljarten.

J.H. (Haga) Broekema-Douma, lidnummer 121414.

Zij is 39 jaar, gehuwd en heeft (bijna) zes kinderen. Woont in Zuidhorn en werkzaam (één ochtend per week) als longfunctie assistente in het AZG te Groningen. Sinds 1988 bezig met genealogie en in 1993 NGV lid geworden. Ze is lid van onze afdeling en bijkomend lid van de afdeling Friesland, aangezien haar kwartierstaat hoofdzakelijk op Friesland betrekking heeft. Ze is ook bezig met de kwartierstaat van haar man, met familienamen als Broekema, Moesker, Spoelma, van der Veen, Kuiper, Kalkema, Zeerijp, Brink, Jansen, Mooi, Bierenga, Smith, Beukema, Bolt, Boikema, Sluiter, Pauwels, Nijdam, Glasius en Kamps. Van de familie Kamps heeft zij een parenteel (meer dan 5000 namen). Ook bezig met de familie Haga (oorsprong Friesland). Van deze familienaam-van-haar-oma kreeg zij haar voornaam. Al deze gegevens bewerkt zij met HaZa-Data. Verder voert zij genealogische correspondentie met 'genealogen' in de USA.

J. (Juus) Roskes, lidnummer 121185.

Hij is 81 jaar en woonachtig in Den Haag. Is gepensioneerd Rijksambtenaar. Zijn voorgeslacht komt uit Vriescheloo en trok omstreeks 1750 naar het westen. Zijn echtgenote, I. (Ineke) Jeukens, lidnummer 117687 is 72 jaar. Haar voorgeslacht komt uit Limburg. Met de caravan trekken ze het land rond om diverse archieven te bezoeken. Ze doen o.a. onderzoek naar de families Roskes, Jeukens, Lensen, Knoppert en Dirksen.

T. (Thea) Siegers, lidnummer 125036.

Zij is 37 jaar en woont te Tolbert. Zij is gehuwd, huisvrouw en moeder van twee kinderen. Sinds begin 1997 lid van de NGV. Ruim 1½ jaar doet zij onderzoek naar de familie Siegers. Haar familie komt veelal uit Groningen en Drenthe.

Haar overige hobby's zijn: lezen, handwerken en puzzelen.

C. (Cor) K. Piening, lidnummer 122236.

Hij is 48 jaar, geboren te Emmen en woonachtig in Amsterdam. Zijn beroep was bankemployé, maar sinds twee jaar studeert hij theologie aan de Hogeschool Holland voor Pastoraal werker. Daarnaast is hij parttime werkzaam als koster in zijn eigen wijkkerk.

Hij startte met genealogie in 1990 en werd in 1992 lid van de NGV. Zijn voorouderonderzoek richt zich op de namen Piening en Pijning. Deze familienamen komen voornamelijk voor in Oost-Groningen en Oost-Drenthe. De stamvader kwam uit Duitsland en heette Hindrik Friederiks. Hij kwam omstreeks 1800 naar Wildervank/Veendam.

Overige hobby's: lange-afstands-wandelen, computeren en lezen.

Afdelingsprogramma 2e helft 1997

door Joop van Campen

Dinsdag 16 september 1997.**Plaats:** *C.J.M.V. gebouw, Spilsluizen NZ 9 te Groningen.***Aanvang:** 20.00 uur (zaal open 19.30 uur).

Let op ! De parkeerplaats op de Ossenmarkt is in 1997 mogelijk (gedeeltelijk) gesloten in verband met de bouw van een ondergrondse parkeergarage. Als u met de auto komt, moet u wat meer tijd nemen om een geschikte parkeergelegenheid te vinden.

Thema: *Wat betaalden onze voorouders aan belasting.***Spreekster:** Mw. H.M. Aben-Nederpeld.

Zij zal uitgebreid stilstaan bij de diverse soorten van belastingen / afdrachten, die onze voorouders moesten betalen. We denken hierbij aan quotisatie, hoorngeld, collateraal, convooien en licenten, de liberale giften, het dubbele familiegeld, vuurstedegeld, overlopers, straat- en pompgeld, kohieren van het huisgeld etc.

Maandag 13 oktober 1997.**Plaats:** *C.J.M.V. gebouw, Spilsluizen NZ 9 te Groningen.***Aanvang:** 20.00 uur (zaal open 19.30 uur).

Let op het eerder vermelde parkeerprobleem als u met de auto komt.

Thema : *Gemeente-archief bronnen in de 19^e eeuw.***Spreker :** Dhr. Ir. R.A.J. Dix.

De 19^e eeuwse bronnen vormen nog vaak een onderbelichte categorie bij het genealogisch onderzoek. Aan de hand van een inventaris van het Nieuw Archief van een gemeente wordt een beeld geschetst van de rijkdom aan gegevens, die uit deze bron is te halen. Daarbij zal ook op de methode van onderzoek worden ingegaan. Het verhaal wordt gelardeerd met verrassende vondsten over doodgewone mensen.

Woensdag 12 november 1997.**Plaats:** *Congrescentrum Het Tehuis, Lutkenieuwstraat 13 te Groningen.*
(bij A-Kerkhof NZ, parkeerplaats Westerhaven).**Aanvang:** 20.00 uur (zaal open 19.30 uur).**Thema :** *De computer in dienst van de genealogie.***Spreker :** Dhr. F.M.P. Goedemondt.

Hij zal uiteenzetten op welke wijze gebruik kan worden gemaakt van de computer bij de genealogiebeoefening. Wat doen veel (Nederlandse) genealogen met hun computer? Wat ligt er zoal vast in bestanden / databases, die 'vrij' toegankelijk zijn? Wat zijn de voornaamste genealogische programma's en welke mogelijkheden bieden deze? Waar kan men terecht als men ergens mee vast loopt? Een en ander zal met demonstraties worden verduidelijkt.

Donderdag 11 december 1997.**Plaats:** *Congrescentrum Het Tehuis, Lutkenieuwstraat 13 te Groningen.*
(bij A-Kerkhof NZ, parkeerplaats Westerhaven).

Aanvang: 20.00 uur (zaal open 19.30 uur).

Thema : *Inleiding in de Heraldiek (met kleurendia's).*

Spreker : Dhr. P. Bultsma.

De heraldiek is een hulpwetenschap van de geschiedenis, die zich bezig houdt met het ontstaan, de ontwikkeling, het gebruik, het recht, de beschrijving, de reglementering en de uitvoering van het blazoen.

De lezing zal voornamelijk gaan over de oorsprong, uitvoering en de mogelijkheden van de heraldiek. Spreker zal zijn lezing illustreren met behulp van dia's.

Agenda

- 13-9 Lezing NGV-Friesland, Onder de Luifel, Stationsweg 6, Leeuwarden. Aanvang 13.30 uur, onderwerp: Nederlanders emigreerden naar Amerika (19e eeuw) door mevr. H.M.J. Scholten.
sept. Met een groep naar het Verenigingscentrum in Naarden. Met eigen vervoer. Nadere informatie bij Thijs IJzerman, tel. 050 - 534 62 05.
- 2-10 Het Verenigingscentrum Naarden (Adriaan Dortmansplein 3A, 1411 RC Naarden) is de gehele dag (v.a. 11 uur) geopend.
- 4-10 Lezing NGV Drenthe, zalencentrum "De Linde" te Beilen. Mw. L. Aben-Nederpelt over "Onderzoek naar Duitse voorouders".
- 11-10 Genealogische Dag afd. NGV Friesland in samenwerking met het Genealogysk Wurkferbân van de Fryske Akademy en de Stichting Vrienden Archieven in Friesland. Deze 8e genealogische dag begint om 10.00 uur en wordt gehouden in het Gemeentelijke Stadskantoor gelegen aan de voet van de Oldehove en tegenover het Ryksargyf. Dit gebeuren duurt tot ongeveer 4 uur.
- 13-11 Het Verenigingscentrum Naarden (Adriaan Dortmansplein 3A, 1411 RC Naarden) is de gehele dag (v.a. 11 uur) geopend.
- 15-11 Lezing NGV-Friesland, "Onder de Luifel", Stationsweg 6, Leeuwarden. Aanvang 13.30 uur: Dhr. J.W. Zondervan over "Het iconografisch bureau en het fotoportret 1860-1915".
- 13-12 NGV-Friesland, Onder de Luifel, Stationsweg 6, Leeuwarden. Aanvang 13.30 uur: 10-minuten praatjes.

Kennismaking met internet

door Antonia Veldhuis

Uit onze enquête bleek dat er bij onze afdeling nog veel mensen zijn die niet met de computer werken. De groep mensen die nog nooit op internet heeft gekeken is ongetwijfeld nog veel groter. Tot een paar maanden terug behoorde ook ik tot deze groep, maar bij toeval (het opzoeken van een postcode in de bibliotheek op mijn werk - in de pauze uiteraard) ontdekte ik dit fenomeen. Mijn aandacht werd getrokken door een computer met daarop de lopende tekst

"internet". Simpel gezegd is het een kruising tussen teletekst (van de televisie) en een prikbord van de supermarkt. Je vindt er van alles. Als je gewend bent met Windows te werken op de computer dan kun je al vrij snel met internet omgaan, maar voor diegenen die dat niet doen: Het leert snel.

Nadat ik (of liever gezegd de internet-deskundige) het wachtwoord ingetypt had, bracht de computer een verbinding met internet tot stand. Daarna kwamen een stel plaatjes (pictogrammen) boven in beeld en daaruit koos ik "zoeken".

Uiteraard keek ik eerst naar zaken betreffende genealogie en begon met het intikken van het zoekwoord "HuppelDePup", wat een stuk of negen onderwerpen opleverde. Ons verenigingsblad was daartussen snel gevonden. Samen met andere Groninger bladen zit het keurig op één "site", dankzij ons medelid Dick Kuil die dat verzorgde. Nadat ik gelezen had wat er in onze afdelingbladen stond, "bladerde" ik verder om te zien wat er nog meer aan Groninger genealogisch materiaal te vinden was. De onderstreepte en / of anders gekleurde namen verwijzen naar meer informatie en daar dus ook maar eens zien. Er bleek al erg veel in te staan: stamreeksen, vragen, en diverse lidmatenlijsten van Veendam. Omdat daar enige voorouders van me woonden leek het me wel nuttig die lijsten te hebben. Nu had ik de keuze uit drie mogelijkheden: Overschrijven (maar de telefoonrekening telt door), rechtstreeks een afdruk maken en / of op een floppy zetten. Ik koos voor de (snelle) laatste. Nog even de naam overnemen van de maker (onder aan de bladzijde) en mijn eerste kennismaking met dit "nieuwe" medium was ten einde. Ik had nog veel meer kunnen doen, zoals cd's opzoeken, beluisteren en bestellen, naar hotels zoeken en boeken, theaterprogramma's bekijken enz. Maar ja, de pauze is altijd te kort.

Wat heb je nodig voor internet? Allereerst uiteraard een computer, een (liefst zo snel mogelijke) modem, uiteraard telefoon, software (programmatuur) en een abonnement op internet. De verbinding leg je doorgaans via een lokale telefoonlijn, waardoor de telefoonkosten 's-avonds en in het weekend op ongeveer twee gulden per uur komen. Bij gebruik van internet is de gebruikte telefoonlijn bezet en bent u dus niet telefonisch te bereiken.

Bent u nieuwsgierig geworden naar dit "nieuwe" medium? Bij genoeg belangstelling organiseren wij een voorlichtingsbijeenkomst tegen een kleine vergoeding (rond de f 2,50). Bel dan even met Kees Hessels, tel.nr. 0594 502205.

Excursie Groninger Archieven

Zoals u inmiddels heeft kunnen vernemen werken het Rijksarchief in de provincie Groningen en het Gemeente-archief Groningen samen onder de naam **Groninger Archieven**.

Op 3 juni j.l. openden de Groninger Archieven hun nieuwe gezamenlijke studiezaal, die aan 132 personen ruime werkplekken biedt. De totale capaciteit van de depots in het nieuwe Cascadecomplex bedraagt maar liefst ruim 20 kilometer. Zo zouden we nog een aantal cijfers kunnen noemen, maar komt u zelf de zaak in ogenschouw nemen.

U, als NGV-lid, wordt op **zaterdag 20 september** in de gelegenheid gesteld het

nieuwe onderkomen van de Groninger Archieven te bezoeken. U krijgt een rondleiding door het gehele gebouw, een unieke gelegenheid eens een kijkje achter de schermen te nemen.

Programma:

- 13.30 Ontvangst in de hal van de Groninger Archieven. Adres: Cascadeplein 4, Groningen. Slechts enige minuten lopen vanaf het NS-hoofdstation. U wordt bij binnenkomst een gratis kop koffie of thee aangeboden.
- 14.00 Korte inleiding, waarbij u uitleg krijgt over de indeling van het gebouw, samenwerking Rijks- en Gemeente-archief e.d.
- 14.15 Bezoek aan de studiezaal, rondleiding door het gebouw, waarbij o.m. de depots worden bekeken. Tijdens de rondleiding kunt u vragen stellen, in de studiezaal zal de apparatuur worden gedemonstreerd en zullen interessante archiefstukken worden tentoongesteld. Het is deze middag *niet* de bedoeling zelf onderzoek te doen.
- 15.30 Einde excursie. Tevens gelegenheid tot napraten. Consumpties zijn nu voor eigen rekening.

U kunt u voor deze excursie opgeven en wel vóór 14 september schriftelijk aan het Algemeen redactie-adres (zie binnenzijde omslag HuppelDePup) of telefonisch bij het bestuurslid J. van Campen, telefoon / fax 050-5018214.

De excursie vindt alleen doorgang als er 20 of meer deelnemers zijn.

Nieuws van de archieven

door Henk Hartog

A. Groninger Archieven

Dinsdag 3 juni zijn de Groninger Archieven weer voor het publiek geopend. In het nieuwe onderkomen aan het Cascadeplein 4 te Groningen werken het Rijksarchief in de provincie Groningen en het Gemeentearchief Groningen samen en is ook plaats ingeruimd voor het Gronings AudioVisueel Archief (GAVA), dat geluidsbanden, films en video's beheert. (Zie ook de vorige *HuppelDePup*.)

Bij de receptie zijn verkrijgbaar:

- reglement voor studiezaalbezoekers (Bezoekersreglement Groninger Archieven)
- algemene bezoekersinformatie met plattegrond en globale inhoud van de kasten
- overzicht van materiaal in de studiezaal, met nadere plaatsaanduiding

Studiezaal

De studiezaal biedt werkplekken voor 132 personen en is 40 uur per week voor bezoekers geopend. Alles ziet er weliswaar anders uit, maar de beschikbaarstelling van het materiaal is ongewijzigd: toegangen, nadere toegangen en materiaal in zelfbediening hebben nog dezelfde nummers en dezelfde vorm (kopiedeel, foto, microfiche of filmcassette).

Een echte verandering - en verbetering - is de (her)plaatsing van genealogieën in de studiezaal. Deze zijn eerder van de studiezalen weggehaald, omdat er nogal wat publicaties 'verdwenen'. Inmiddels zijn deze boeken elektronisch beveiligd en wordt een nieuwe poging gewaagd.

Nieuwe bronnen

In mei en juni 1997 werden weer microfiches van bevolkingsregisters ontvangen. Het betreft de gemeenten Grootegast 1880-1900 (U-Z), Leek 1830-1880, Marum 1860-1900 en Warffum 1860-1900. Deze kunnen binnenkort op de studiezaal ingezien worden. Midden juli wordt een volgende aanvulling verwacht.

Cursussen voor informatie tel. 050 - 599 20 00

Eind september starten de Groninger Archieven met de volgende cursussen:

- familiegeschiedenis (beginners), 5 lessen, woensdagmiddag of -avond: f 110
- # familiegeschiedenis (vervolgcursus), 5 lessen, woensdagmiddag: f 125
- lezen oud schrift (beginners), 10 lessen, dinsdagavond of vrijdagmorgen: f 100
- lezen oud schrift (gevorderden), 10 lessen, dinsdagavond: f 100
- # plaatselijke geschiedenis, 6 lessen, woensdagavond: f 125

Aanmelden uiterlijk 19 september, cursussen gemerkt # uiterlijk 31 oktober.

In samenwerking met de stichting *Netwerk Welzijn Reiderland* wordt een cursus 'onderzoek familiegeschiedenis voor beginners' van 6 lessen aangeboden, die in Oost-Groningen wordt gegeven.

Belangstellenden kunnen bij de Groninger Archieven (mevr. J. van Keulen of dhr. J. Oldenhuis) nadere inlichtingen en / of een folder aanvragen.

B. Rijksarchief Drenthe voor informatie tel. 0592 - 31 35 23

Openingstijden verruimd

Het Rijksarchief zal vanaf 1 september a.s. ook op donderdagavond te bezoeken zijn; evenals op dinsdag is de studiezaal dan doorlopend geopend van 9-21 uur. Tevens is er op het Rijksarchief iedere eerste maandag van de maand van 10-12 uur een genealogisch spreekuur, zowel voor beginners als voor gevorderde genealogen met een lastig onderzoeksprobleem. Afspraak gewenst.

Genealogische gids

In het najaar zal het Rijksarchief een gids voor stamboomonderzoek uitbrengen. De rijk geïllustreerde gids geeft tips over de opzet van een onderzoek en maakt u wegwijs in de Drentse bronnen voor familieonderzoek. De ca. 200 pagina's dikke gids zal tegen de f 30,- gaan kosten.

Cursussen en modules

Ook in het seizoen 1997-1998 zullen de meeste cursussen in de vorm van modules (korte cursussen van twee maal ruim twee uur) worden gegeven. Op het programma staan de modules ♦ **Familieonderzoek voor beginners** ♦ **Persoon huwelijk en gezin** ♦ **Familiewapens** ♦ **Onroerend goed** ♦ **Erfenissen en erfrecht**. De modules worden gegeven in het Rijksarchief op maandagochtend van 10-12 uur, bij voldoende belangstelling eventueel ook op dinsdagavond. De cursussen **Historisch onderzoek** (8 lessen), **Oud schrift beginners** en **Oud schrift gevorderden** (beide 10 lessen) worden op dinsdagavond gegeven.

Een speciale cursusfolder kunt u aanvragen of afhalen bij het Rijksarchief.

C. Ryksargyf Friesland

Het Ryksargyf te Leeuwarden heeft de index op de registers van aanneming van familienamen op Internet geplaatst. Het bestand telt meer dan 25000 akten van naamsaanneming. Door de plaatsing op Internet is het mogelijk geworden op afstand onderzoek te verrichten in dit namenbestand.

Het adres van het Ryksargyf op Internet is <http://www.euronet.nl/users/rijksarg>

Van de bestuurstafel: B + B (Bestuur en Beleid)

door Thijs IJzerman, afdelingsafgevaardigde

De belangrijkste gebeurtenis sinds het verschijnen van de laatste HuppelDePup was de Algemene Vergadering (AV) van 27 april. Op de agenda waren de voornaamste punten Beleidsontwikkeling en Bestuurssamenstelling.

Ik heb naar aanleiding van de notulen van de vorige AV nog eens mijn bezwaren naar voren gebracht ten aanzien van de benoeming van hoofdbestuurleden op de AV van 1996. Ik schreef daar eerder over in HuppelDePup jrg. 3 nr. 3 (september 1996). Ik kreeg toch het gevoel dat men mijn bezwaar (nog steeds) niet goed begreep. Overigens constateer ik in de AV dat sommige personen moeilijkere zaken, zoals bovenstaande die niet goed begrepen worden, het liefst op wat badinerende wijze af willen doen zonder dat daar nu eens een goede discussie over gevoerd wordt. Ik vind dat zelfs wat ondemocratische trekjes hebben. In de besprekingen dienen de zaken ook voor de minder goed ingevoerden helder uiteengezet te worden, zodat duidelijk wordt waar het nu om gaat. Ik zou graag zien dat het hoofdbestuur (HB) er zich voor inspande de discussies op de toekomstige vergaderingen in bovengenoemde zin te laten verlopen. Ik heb het HB dit nog eens in een brief laten weten.

Bij de beleidsontwikkeling kwam de samenvatting van de reacties op de Evaluatienota ter sprake, het besluit tot het instellen van een adviescommissie en het werkplan van het HB. De binnengekomen reacties op de Evaluatienota waren naar mijn mening wel erg summier samengevat (voor zover ik het kan beoordelen, aangezien ik slechts enkele reacties ken). Mijn eigen opmerkingen vond ik er nauwelijks in terug.

De ruimte is hier helaas te kort om uitvoerig te citeren uit het werkplan van het HB, maar het zijn allemaal heel nobele voornemens die mij niet uitzonderlijk voorkomen. Toch is het goed dat het HB een dergelijk plan heeft opgesteld. Er is nu iets om naar te streven en aan het einde van het jaar kun je zien of je je doelstellingen bereikt hebt. Ook de AV kan het HB hier op afrekenen. Ik vind het overigens jammer genoeg niet erg ambitieus en ik mis er ook bepaalde zaken in, zoals aandacht voor publiciteit voor de NGV. In publicaties over genealogie wordt vrijwel altijd het Centraal Bureau voor Genealogie genoemd en bijna nooit de NGV. Ik erger mij hier steeds meer aan. Ik pleit dan ook voor een aparte pr-functionaris binnen het HB die de bekendheid van de NGV in de media krachtig ter hand kan nemen. Wie het beleidsplan integraal wil lezen, kan contact met mij opnemen; ik stuur het u graag op.

Tenslotte de instelling van een Adviescommissie. Ik had mij aangemeld als lid van deze commissie. Het HB had mij voorgedragen met nog vier andere personen, waaronder onze afdelingsvoorzitter dhr. Daae. Staande de vergadering werden er nog twee personen aan toegevoegd. Helaas is het een exclusief mannelijk gezelschap geworden. Zou er binnen de NGV nu werkelijk geen enkele vrouw zijn die meent een zinnige inbreng te kunnen leveren voor deze commissie? Overigens heeft de commissie dhr. Daae aangewezen als voorzitter en schrijver dezes

als secretaris. De commissie bestaat verder uit de heren Ten Hoeve (voorzitter afdeling Achterhoek), Douglas (afgevaardigde afdeling Heraldiek / bestuurslid afdeling familieorganisaties), Te Meij (voorzitter afdeling computergenealogie), Vennik (secretaris afdeling Rotterdam e.o.) en Zelis (voorzitter afdeling Kennemerland). De commissie heeft onder andere als opdracht te kijken naar de consequenties van een stijgend ledenaantal; de mogelijkheden om meer vrijwilligers te werven en hoe zo goed mogelijk van hun diensten gebruik te maken; het verlenen van beloningen en in welke situaties dat gedaan zou moeten worden en hoe kan de organisatie beter / optimaal functioneren bij het huidige ledenaantal en bij een nog verder stijgend ledenaantal en welke aanpassingen zijn daar eventueel voor nodig.

Bij de HB-verkiezingen heeft het HB in het voorbereidende werk enkele steken laten vallen. Op het moment van de afdelingsledenvergaderingen waren er nog vacatures. De afdelingsledenvergadering van onze afdeling heeft toen mij voorgedragen als een kandidaat. In Gens Nostra heeft u kunnen lezen dat mevr. Hermanus voorgedragen werd als 1e secretaris en dhr. Lemmens als bestuurslid. De agenda die aan alle afgevaardigden werd gezonden vermeldde dat dhr. Lagendijk alsnog herkiesbaar was als secretaris. Hierdoor ontstond tegenstrijdige informatie wat -terecht- tot enige wrevel leidde. Een probleem hierbij was dat de afgevaardigden op hun afdelingsledenvergadering niet over de juiste informatie beschikten, waardoor de leden weer op het verkeerde been gezet werden. Er is dan ook op aangedrongen dat alle kandidaten ten tijde van de afdelingsledenvergaderingen bekend moeten zijn.

De verkiezingen van HB-leden hingen nauw samen met de samenstelling van de adviescommissie. Het HB was van mening dat de leden van de commissie geen enkele band moesten hebben met het HB en het HB was daarom ook van mening dat ik zou moeten kiezen tussen één van beiden. Ik was van mening dat de AV hierover moest beslissen. De HB-voorzitter bracht de kandidatuur toen in stemming. Aangezien boven dit stukje staat 'afdelingsafgevaardigde' had u kunnen begrijpen dat ik niet tot het HB geroepen ben, anders had er wel ex-afgevaardigde gestaan. De stemming was 6778 stemmen voor dhr. Lemmens tegen 3107 voor mij. Ik feliciteer dhr. Lemmens hierbij nogmaals met zijn benoeming. Ik heb inmiddels werk genoeg voor de adviescommissie.

Over het werk van de commissie kan ik helaas geen informatie geven. De commissie heeft besloten om geen mededelingen naar buiten te doen, tenzij daar vooraf in de commissie over besloten is.

Over het verenigingscentrum kon weinig nieuws medegedeeld worden. De Rijksgebouwendienst probeert nog steeds een huurder te vinden voor het gehele complex. Totdat daar meer duidelijkheid over is, moet de NGV wachten op mogelijke uitbreiding. Jammer, want het verenigingscentrum zit krap in zijn jasje, maar daar valt voorlopig niets aan te doen.

P.S. Een aantal leden heeft indertijd een exemplaar van de Evaluatienota gekregen. Helaas mocht ik daar geen enkele reactie op ontvangen. Uw reacties zijn nog steeds welkom ! (Ook op andere onderwerpen in deze rubriek).

Voor de lezers zullen de gebruiksmogelijkheden van de archieven die worden bewaard bij het Rijksarchief en het Gemeentearchief van de stad Groningen algemeen bekend zijn. De twee diensten bieden sinds jaar en dag goede service en dit zal naar verwachting bij de komende "samenwoning" in het nieuwe archiefgebouw nog toenemen. Minder bekend zijn de archieven van de andere 24 gemeenten, voor de herindeling van 1989 waren er nog 50, die in de gemeentehuizen worden bewaard. Dit is jammer, omdat voor allerlei vormen van plaats- en streekgebonden historisch onderzoek na ca. 1811 de gemeentearchieven over zeer veel gedetailleerde informatie beschikken.

De gemeentebesturen dateren van 1811. In een aantal gevallen worden archieven van plaatselijke besturen van 1795 tot 1811 ook in de gemeentehuizen bewaard. Alle archieven van plaatselijke bestuurlijke organen en personen van voor 1795, de stad Groningen en Appingedam uitgezonderd, vind u in het Rijksarchief.

Soms vullen gemeentelijke archieven de archieven van provinciale- en rijksinstellingen en kerken, bewaard bij het Rijksarchief, aan. Gedacht kan worden aan gemeentelijke uitvoering van rijks- en provinciale verordeningen, aan kadastrale gegevens en informatie over de bouw en aanleg van scholen, wegen en bruggen en aan armenzorg. Ook zijn sommige veel gebruikte bestanden simpelweg dubbel aanwezig bij de gemeenten en het Rijksarchief zoals de akten Burgerlijke Stand en gemeentelijke jaarverslagen. Maar het grootste deel van de informatie over de taakvervulling door de gemeente vindt u alleen in het betreffende gemeentelijk archief. De archivalia liggen er op u te wachten! U bent welkom.

De inhoud van de archieven

Voor het bepalen van wat er te vinden is in de negentiende- en twintigste eeuwse gemeentearchieven, moeten we de belangrijkste taken van het gemeentebestuur kennen. Archiefstukken zijn immers het resultaat van taakuitvoering.

Belangrijke taken bij de vorming van de besturen in 1811 waren: de Burgerlijke Stand en registratie militairen, armenzorg en onderwijs (samen met de kerken), inning van rijks- en gemeentelijke belastingen, handhaven openbare orde en aanleg en onderhoud van wegen. Gedurende de 19e eeuw waren nieuwe taken: organisatie van verkiezingen, bijhouden Bevolkingsregister, afgifte hinderwetvergunningen, handhaven openbare gezondheidszorg. In de twintigste eeuw kwam er het verlenen van bouwvergunningen aanvankelijk bij, terwijl het rijk de inning van eigen belastingen overnam. Geleidelijk nam de gemeentelijke bemoeienis met bovengenoemde taken sterk toe en hierdoor ook het aantal ambtenaren. Nieuwe taken als ruimtelijke ordening, de toename van bouwactiviteiten en aan- en verkoop van gronden en gebouwen leidde tot instellingen van aparte diensten Gemeentewerken. Daarnaast moest vanaf 1811 een boekhouding worden bijgehouden evenals de notulen van vergaderingen van de Gemeenteraad en B. en W. Voor correspondentie werden series van ingekomen en afschriften van verzonden brieven aangelegd. Na 1851 werden gemeentelijke jaarverslagen gemaakt.

Deze taken leidden tot een aantal archiefbestanden die voor plaatselijk en streekgebonden historisch onderzoek zeer waardevol zijn. In de eerste plaats de akten Burgerlijke Stand, het Bevolkingsregister, de begraafplaatsadministratie en de registratie van militairen. Vervolgens de series notulen, correspondentie, rekeningen en begrotingen en de jaarverslagen (de "gemeenteverslagen"). Meer in het bijzonder de registers van bedeelde armen, van kiesgerechtigden, van belastingplichtigen en te betalen belasting. Tenslotte de bouw- en hinderwetvergunningen, kadastrale administratie, correspondentie en tekeningen van bouw en aanleg van scholen, huizen en wegen en de wegenleggers. Voor de twintigste eeuw komen hier de beleidsdossiers bij over onder meer bestuurs- en personeelszaken, ruimtelijke ordening en planologie, economische ontwikkeling, monumentenzorg, gezondheids- en bejaardenzorg.

Naast archiefbestanden treft u soms ook collecties kaarten en tekeningen aan en omvangrijke fotocollecties, zoals in Veendam.

De toegankelijkheid

In de periode 1920-1940 werd voor het opbergen van de correspondentie overgeschakeld van een chronologisch systeem naar een zaaksgewijs systeem, waarbij stukken over een zaak in een of meer mappen werden opgeborgen.

De meeste archieven vanaf 1811 tot aan de invoering van dit zaaksgewijs systeem zijn nu goed toegankelijk. Voor Noord en Oost Groningen zijn de archieven recent geïntariseerd en is er een moderne inventaris uitgegeven en te koop. Bij een aantal van deze gemeenten wordt hier momenteel nog aan gewerkt.

Voor Westerwolde, de Veenkoloniën en het Westerkwartier hebben de meeste gemeenten ook goede inventarissen, die evenwel nog niet allemaal zijn uitgegeven maar wel steeds in het gemeentehuis in te zien zijn. Aan eventuele verbeteringen en uitgave wordt gewerkt. Het is de bedoeling dat in het jaar 2000 alle gemeentearchieven tot c. 1920 goed toegankelijk zijn en er een uitgegeven inventaris beschikbaar is.

Voor de periode na invoering zaaksgewijze ordening tot aan de herindeling van 1989 geldt dat voor nagenoeg alle van de voormalige 50 gemeenten een zgn. dossierinventaris beschikbaar is. Deze werd aangelegd ten behoeve van de administratie. U kunt er meestal over beschikken, voor zover u zoekt naar stukken van twintig jaar en ouder. Desgewenst geeft de ambtenaar u uitleg. Het is de bedoeling dat de komende jaren deze soms wat ontoegankelijke dossierinventarissen zullen worden omgewerkt tot meer moderne en voor de bezoeker meer duidelijke toegangen. Dit is tot nu toe alleen in Oost Groningen gebeurd, zoals in Winschoten.

Een inventaris garandeert nog niet dat u alle informatie direct vindt. Dit komt omdat series notulen en correspondentie meestal alleen via door de administratie aangelegde brievenboeken en agenda's toegankelijk zijn. Nadere toegangen op series zijn nog uitzonderingen. Hier is nog veel werk te doen. Door het lezen van de jaarverslagen en de notulen krijgt u vaak een indicatie van bepaalde gebeurtenissen en data en kunt u vervolgens bijbehorende stukken vinden. In een aantal inventarissen, zoals de recent verschenen inventaris van het archief van Kantens, vindt u een goede gebruiksaanwijzing voor een dergelijke aanpak. Op de series

bouwvergunningen zijn meestal wel goede nadere toegangen.

De gebruiksmogelijkheden

Het is in dit korte bestek niet mogelijk een volledig beeld te geven van de onderzoeksvragen die u kunt oplossen met behulp van gemeentelijke archieven. Ik beperk mij tot een aantal.

Wanneer u tot c. 1780 een stamboom wilt maken van uw familie, die in een bepaalde gemeente of streek woonde, kunt u in de gemeentearchieven voldoende gegevens vinden. Maar naast de data van geboorte- huwelijk en overlijden vindt u juist in deze archieven veel meer en vaak boeiende gegevens over uw voorgelacht. Zoals de gezinssamenstelling, beroepen en woonadressen via het Bevolkingsregister, de relatieve welstand via de belastinggegevens en armengegevens, de signaleringen via de militaire gegevens, de woningen via de bouwvergunningen. Voor grondbezit kunnen de hier verder niet behandelde archieven van waterschappen veel informatie geven. In de ingekomen stukken vindt u misschien nog een originele brief van uw voorouder, in een schoolregister zijn absentie, in de gemeenterekening zijn salaris en in de notulen zijn mening.

Maar ook de aanwezigheid en ligging van oude wegen en paden is via de wegenlegger en oude kaarten te achterhalen, de aanleg van nieuwe woonwijken en afbraak van woningen via de dossiers Volkshuisvesting, de tekeningen van bruggen en gebouwen via de dossiers van Gemeentewerken.

De gespreksonderwerpen in de gemeenteraad en het college van Burgemeester en Wethouders vindt u in de notulen; onnodig te zeggen dat deze soms een interessante blik in de keuken van het plaatselijk bestuur geven.

Een meer compleet antwoord op de mogelijkheden die een gemeentearchief voor u kan hebben is het doorlezen van de inventaris en doornemen van algemene series op onderwerpen die uw interesse hebben.

Algemene informatie en service

Wanneer u zich algemeen op de hoogte wilt stellen zijn van belang:

- het boek: "De archieven in Groningen", 1980.
- de folder: "De archieven in Groningen", 1996.
- het overzicht van alle inventarissen.
- de uitgegeven inventarissen van gemeentearchieven.

Het genoemde boek is uitverkocht maar bij de Groninger Archieven (Rijks- en Gemeente-archief Groningen) in te zien. De folder, het overzicht en de inventarissen zijn daar eveneens te verkrijgen, maar ook bij de Archiefinspectie van de Provincie Groningen (tel. 050-3164255, postbus 610 9700 AP Groningen). De folder en uitgegeven inventarissen ook bij de desbetreffende gemeenten.

U kunt bij de gemeentehuizen over het algemeen tijdens kantooruren terecht. Maakt u eerst een afspraak. Zie voor adressen en telefoonnummers de folder.

Kinn'n wie joe help'n ?

		BBS	Computers algemeen	Contactdienst	Genealogie Beginners	Genealogie gevorderden	Heraldiek	Hazadata	NGV Algemeen	Gens Data	Knipseldienst	ProGen	Internet	Kadaster	Notarieel
Ir. A. Daae	050 - 309 22 93					✓									
M.J. de Lange	050 - 577 63 75				✓	✓	✓								
C.M.W. Hessels	0594 - 50 22 05	✓	✓		✓				✓	✓		✓	✓		
M.J. IJzerman	Tot 1-11: 050 - 534 62 05				✓	✓	✓	✓						✓	✓
J.W.H. v. Campen	050 - 501 82 14				✓						✓				
H.J.E. Hartog	050 - 525 33 33				✓	✓		✓							
Mw. A. Veldhuis	0511 - 47 58 98				✓	✓									
S.J. Smid	CALS: zie kافت			✓											
R.O. Roffel	Pleiadenlaan 220	✓					✓								
050-577 04 01	9742 NM Groningen														

ADVERTENTIES

Sommige boeken zijn onmisbaar bij historisch onderzoek. Daartoe rekenen we zeker de Bibliografie van Groningen, dat sedert 1983 inzicht geeft in publicaties in en over Groningen. Daarnaast is in onze boekhandel in Haren en Groningen (Zwanestraat) een uitgebreide afdeling Groningana aanwezig.

boekhandel

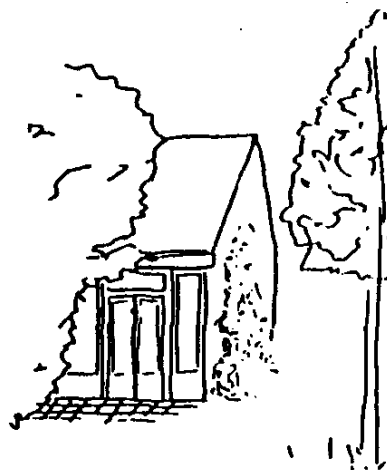
Boomker & Savenije

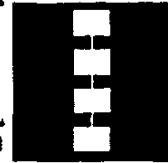
Rijksstraatweg 205 9752 BH Haren (Holland)
 Zwanestraat 41-43 9712 CK Groningen (Holland)
 Oude Kijk in 't Jatstraat 19 9712 EA Groningen (Holland)

Te huur:

Luxe vakantiewoning te Een.
 Gunstig gelegen tussen de archieven
 van Assen, Groningen en Leeuwarden.
 Vanaf f 250,- per week.

Fam. J. Hofman,
 ☎ 0594 - 503 926 (niet op zondag)

In het artikel "Onbekende bron: Criminele zaken" van A. Veldhuis en H. Hartog in HuppelDePup 1996 nr. 3 worden o.a. kerkelijke bronnen genoemd. Het leek mij aardig een voorbeeld, dat ik bij mijn familieonderzoek tegenkwam, te vermelden. In de verslagen van de consistories van de N.H. kerk te Westeremden lezen we met betrekking tot mijn voorvader Peter Cornelis Hein het volgende:

Op 22 september 1765 werd Peter Cornelis Hein bevestigd in zijn dienst als diaken, nadat hij met "eenparige stemmen" was "vercoren" en "nae de drij agtereenvolgende konding niemand met eenig beswaar tegens de verkoorende Diaken P: Cornelis Hein voor ons verschenen is". Maar blijkens het verslag van ds. Klamer waren er op de consistorie van 24 maart 1766 wel bezwaren. Uit dat verslag valt te leren dat de verschillende ambtsdragers na de aanvang van de vergadering "zijn buitengestaan" teneinde de leden van de consistorie in de gelegenheid te stellen buiten aanwezigheid van de betrokkenen bezwaren tegen hun gedragingen in te brengen. De dominee en de ouderlingen kwamen er goed af, maar vervolgens vermeld het verslag in art. 2: "verders stonde buiten de 2 diakenen Eppe Sijmens en Pet: Cornelis Hein. Tegen Eppe Sijmens wierde niets ten sijnen lasten gebracht; maar tegens Peter Cornelis Hein bragte Jan Cornelis ouderling in, dat hij bij het uitgaan van de Kerk op het Kerkepad hadde ingeroepen in sijn huis de zoon van Jan Cornelis te weten Cornelis hem vorsende dat hij een seker geschrift soude ondertekenen, en waneer de soon van Jan Cornelis bovengemelt sulks weigerde te willen doen, soo heeft Pet: Cornelis Hein hem gedreigt, bij aldien hij hem niet uit sijn huis wilde keeren, hem met de geladen snaphaan soude schieten."

art. 3: "Hierop wiert de diaken Peter Cornelis Hein binnen geroepen en de beschuldigingen die de ouderling Jan Cornelis hadde ingebracht hem wierde voorgesteld en voorgehouden, welke hij eerst in het geheel ontkende en daarna seide hij dat het op die wijze niet was voorgevallen."

art. 4: En deswege verklaarde Jan Cornelis: "dat hij om die reden niet konde ten aventmaal gaan, waarop an Pet: Cornelis Hein wierde voorgesteld of het niet beter was dat hij voor deze tijd sig onthielde van het aventmaal, waarin Pet: Cornelis Hein beruste en nam an sig van het aventmaal te sullen onthouden."

De afloop lezen we dan in het verslag van de consistorie van den 17 juli 1766:

art. 2: "is de questie en onenigheid die er geresen was tusschen Jan Cornelis als ouderling en Peter Cornelis Hein als Diacen waarvan in de acte van de voorgaande consistorie is meldinge gemaakt, bijgelegd doordien Peter Cornelis verklaarde, dat die woorden en haastige bedreigingen die hij de zoon van Jan Cornelis hadde angedaan, hem leed dede en dieshalven hem versogte dat hij dan mogte vergeven, waardoor Jan Cornelis sig liet beweegen, waarop de andere leden van de consistorie versogten dat sij de hand van vrede en liefde malkander mogten geven en versogten ook an deselve als Broeder in liefde en eensgesintheit met malkanderen leven, en alle oneenigheden mogten vlijden; welke sij beloofden te sullen doen."

Bron: RAG, DTB Westeremden, 520a/331, pag. 37 en 38

In onderstaande stamreeks is Peter Cornelis Hein vermeld onder nr. II
De achternaam Hein ben ik het eerst tegengekomen in de huwelijksinschrijving van 1741.

- I Cornelis Isbrants "van Wester Embden", overl. Westeremden vermoedelijk begin 1736, tr. Westeremden 12-11-1712 met Aefke Doedes van Hunsinghe, overl. Westeremden tussen 22 maart en 14 juni 1733
- II Peter Cornelis Hein, ged. Westeremden 19-7-1716, overl. aldaar 30-6-1802, tr. Westeremden 17-3-1741 met Jantje Clasen, ged. Loppersum 25-5-1710
- III Sijbrand Pieters Hein, ged. Westeremden 30-8-1744, begr. Uithuizen 10-6-1790, tr. Uithuizen 27-11-1774 met Harmke Willems, ged. Uithuizen 4-11-1753, begr. aldaar 2-4-1802
- IV Jan Sijbrands Hein, geb. Uithuizen 2-11-1787, overl. Middelstum 14-10-1864, tr. Uithuizen 21-4-1813 met Cornelia Ebo Zuideveld, ged. Middelstum 10-1-1790, overl. Middelstum 10-2-1855
- V Harmannus Jans Hein, geb. Middelstum 5-6-1823, overl. Winsum 31-7-1893, tr. Middelstum 12-12-1850 met Janna Egges van Dijk, geb. Winsum 21-9-1820, overl. Winsum 24-8-1860
- VI Jan Harmannus Hein, geb. Winsum 7-9-1857, overl. Groningen 12-5-1937, tr. Groningen 2-6-1889 met Eijte Hein, geb. Uithuizermeeden 30-3-1862, overl. Groningen 9-1-1946
- VII Pieter Hein, geb. Groningen 15-6-1899, overl. Groningen 9-2-1949, tr. Groningen 7-2-1927 Dorothea van der Nald, geb. Groningen 29-11-1901, overl. Eelde 9-6-1981
- VIII Doris Hein, geb. Groningen 20-1-1929, tr. Aduard 9-1-1953 met Harmtien Velting, geb. Aduard 21-1-1922.

Tip

De Dienst Bestellingen NGV (Postbus 976, 1000 AZ Amsterdam) geeft een plaatsnamenregister uit op 3 1/2 diskette. Dit programma ondersteunt bij het vinden van gemeente waaronder een plaats, buurt of wijk ressorteert, het vinden waar een archief is en geeft adressen e.d. van alle gemeenten in Nederland. Te bestellen d.m.v. briefje of briefkaart aan bovengenoemd adres. De prijs is 10 gulden.

Samenvatting lezing 17 april 1997: Verboden huwelijken

door dhr. Ds. G. Hamoen

In het begin van de Reformatie - en ook nog lang daarna - lezen we dat huwelijken gestuit worden. Wat is daarvan de achtergrond en de betekenis?

In veel gevallen - en daartoe beperk ik mij vanavond - gaat het om graden van bloed- en aanverwantschap. Het blijkt dat er met de Reformatie duidelijk andere opvattingen gekomen zijn. In principe hebben we in deze tijd met drie soorten recht te maken, te weten:

a. Het keizerlijke (romeinse) recht.

In de klassieke oudheid vinden we een strenge opvatting wat betreft de "incest" (bloed- en aanverwantschap) verboden. Plato acht het een ongeschreven wet. Tacitus meldt dat huwelijken tussen neven en nichten onbekend zijn, terwijl Livius zelfs een incestverbod ziet tot de zesde graad. Een huwelijk tussen keizer Claudius en zijn nicht Julia (oom-nicht) kan dus niet. De christelijke keizers hebben deze wetgeving nog aangescherpt, met de sanctie van doodstraf door verbranding en confiscatie van de goederen ten behoeve van de keizer.

b. Het canonieke recht.

In de vroege middeleeuwen zien we een uitbreiding van het kerkelijke recht op het civiele recht. Paus Leo III breidt het incestverbod uit tot de 7e graad. Ook de peetouders vallen eronder! In de 16e eeuw vallen het keizerlijke en canonieke recht betreffende incestverboden bijna gelijk. De kerk erkent geen scheiding, tenzij dispensatie wordt verleend. Geen polygamie, en daarom een strikt verbod van het privé-huwelijk.

c. Het bijbelse (joodse) recht.

De Reformatie wil terug naar de bijbelse bronnen. Daarbij doet zich een groot probleem voor. In het Oude Testament vinden we een wetgeving die typisch in een oosterse, deels nog nomadische, maatschappij wortelt. Het matriarchaat heeft zijn sporen achtergelaten tot vandaag toe. Jood is hij of zij, die een joodse moeder heeft.

Bovendien komt in de bijbel het zwagerhuwelijk voor, dat weer in strijd is met de opvatting aangaande bloedverwantschap. In de bijbel komen veel voorbeelden voor van "ongeoorloofde" verbindingen. Zo is Abraham getrouwd met zijn halfzuster Sara. Rachel en Lea waren zusters. En polygamie is eer regel dan uitzondering (David, Salomo enz.).

Er waren vele gevallen, waarin het onduidelijk is of een predikant wel dan niet mocht overgaan tot de inzegening van het huwelijk. In die gevallen werd raad gevraagd bij de classis, synode, maar ook trad men in overleg met de overheid. Menigvuldig zijn de verzoeken en adressen aan de Staten en de verschillende Hoven om een duidelijke regeling van wat wel en wat niet verboden was.

De Reformatie zelf gaat er van uit dat wat niet nadrukkelijk verboden is, is toegestaan. Overigens gaat men zeer voorzichtig te werk, om niet in conflict te komen met de overheid.

De eerste synode wordt gehouden in **Embsen (1571)**. Aangaande het huwelijk zijn er slechts drie bepalingen. Iemand die onder het gezag van zijn ouders staat, mag

niet zonder hun toestemming huwen. Wordt die toestemming geweigerd, dan kan de kerkeraad van die regel afwijken, mits de redenen te billijken zijn. Ten tweede - heel belangrijk - is de bepaling dat een gegeven huwelijksbelofte niet mag worden verbroken, zelfs niet als beide partijen dit zouden willen. Ten derde wordt de huwelijksaankondiging geregeld.: op drie zondagen vindt de proclamatie plaats.

De synode van **Dordrecht (1578)** is veel uitvoeriger: 14 artikelen. Onder deze de volgende bepalingen. Heimelijke geloften hebben geen waarde. Hertrouw mag eerst plaats hebben na de dood van de andere partij. Onbekende vreemdelingen mogen niet huwen, tenzij zij wettelijk bewijzen dat zij vrij zijn. (Voor genealogen: in vele archieven liggen verklaringen van Schotse, Zwitserse en andere predikanten, waardoor de plaats van herkomst van bijvoorbeeld buitenlandse soldaten duidelijk wordt). De overheid wordt verzocht die huwelijken niet te verbieden " in die graden der bloetverwantschap ende maegschap in denwelcken deselvighe soo door godlicke als door keyserlicke rechten toegelaten werden".

De huwelijksproclamaties moeten plaatsvinden in de plaats waar men woont of bekend is. (Dit laatste is van geweldig belang bij het zoeken naar de plaats van het huwelijk. Waar de proclamatie plaatsvindt, behoeft het huwelijk nog niet ingezegend te zijn).

Weduwen mogen niet hertrouwen binnen vier en een halve maand na het overlijden van hun echtgenoot "bijzonder dewijle door keyserlicke rechten haerlieden een rouwejaer, dat is den tijt van neghen maenden voorgeschreven wordt." Gescheidenen mogen niet hertrouwen, dan met toestemming van de overheid.

De synode van **Middelburg (1581)** vraagt de overheid om een nieuwe huwelijksordonnantie, omdat de geestelijke hoven uit de katholieke tijd niet meer werken. Waar de overheid protestant is, moeten de huwelijken door de predikant worden gesloten. Op deze synode is er de discussie of twee oomskinderen met elkaar mogen trouwen. Men acht het niet stichtelijk te zijn.

Ook over andere praktische vragen wordt uitvoerig gediscussieerd. Een van de curieuze zaken is dat men de bijslaap van een jongen met een meisje zozeer als huwelijk ziet, dat een huwelijk met haar zuster verboden is.

Ook op andere synodevergaderingen worden de regels aangescherpt en uitgebreid. Pas rond de eeuwwisseling begint er enige ordening te komen, waarbij Gelderland een voortrekkersrol heeft gespeeld.

Overigens zijn huwelijksordonnanties geen garantie voor een goed verloop der dingen. Veelvuldig vinden we het artikel over huwelijkszaken terug in de acta van classis en synode.

Wie zich in de acta verdiept vindt veel voorbeelden van schrijnende situaties in families en gezinnen. Het lijkt mij goed in huwelijkszaken - en welke genealoog komt ze niet tegen - steeds weer te vragen: hoe luidden in die tijd, in die provincie en in die kerk de wetten en regels. Vooral in het begin van de Reformatie vinden we veel onduidelijkheid en verwarring.

Als u vragen heeft over deze lezing, kunt u zich schriftelijk wenden tot de redactie t.a.v. J. v. Campen (adres zie omslag HuppelDePup).

Samenvatting lezing 14 mei 1997: Het Groningse erf- en versterfrecht in Stad en Lande vóór 1809

door mevrouw B.S. Hempenius-van Dijk

Ten tijde van de Republiek, toen Stad en Lande een autonome provincie vormden, kende men de volgende rechtsbronnen:

- a) Ommelander Landrecht (1601)
- b) Oldambster Landrecht
- c) Selwerder Landrecht (1673)
- d) Stadsrecht (het Stadsboek uit ca. 1425 met aanvullende regelingen uit de 16^e eeuw en de *Stads Nieuwe Constituties* (SNC) uit 1689)
- e) als aanvullende rechtsbron: het Romeinse recht (*Corpus Juris Civilis*, 6^e eeuw na Christus), zoals dat sinds de middeleeuwen in deze streken gerecipieerd werd. Van belang voor het erfrecht is het 2^e boek en daaruit de 'hoofddelen' 7 t/m 10 uit de *Eerste beginselen der Groninger Regts-kunde* van Paulus Laman (3^e druk 1773).

Om een goed inzicht te krijgen in het Groningse erf- en versterfrecht dienen we eerst een aantal begrippen te definiëren: Wat is *erven*, wat is een *vermogen*, *hoe erft men*, wat is een *erfenis*.

In deze lezing zal ik enige vergelijkingen trekken tussen het **erfrecht** (uit testament) en het **versterfrecht** in de Ommelanden, de beide Oldambten, het Gorecht (Selwerd) en de Stad (Groningen), waarbij ik slechts enkele aspecten van dit recht naar voren kan halen. Buiten beschouwing blijft het landrecht van Westerwolde, dat een geval apart is.

A. Erven door testament.

a. Wie mag testeren (een testament maken)?

Van belang is vooral de leeftijd (20 of 25 jaar en ouder) en de (geestelijke) gezondheid. De verschillende landrechten kennen hier slechts kleine verschillen.

b. Waarover mag men beschikken?

Onderscheid wordt gemaakt tussen aangeërfde goederen (van ouders, broers, zusters of andere bloedverwanten) en aangewonnen goederen (alles dat tijdens een huwelijk aan het vermogen was toegevoegd, bv. gemaakte vermogenswinst). In het algemeen mag men nooit ten nadele van de eigen erfgenamen beschikken over aangeërfde goederen. Over aangewonnen goederen mag men over de helft beschikken als men kinderen heeft en over het geheel wanneer men geen kinderen heeft. Ook hier kleine verschillen tussen de verschillende rechtsgebieden.

B. Wie erven als er geen testament is of als er geen huwelijkse voorwaarden zijn opgemaakt ?

Gewoonlijk erven eerst de descendentes (afstammelingen in de neergaande lijn, bv. kinderen), dan de ascendenten (afstammelingen in de opgaande lijn, bv. ouders) en tenslotte de bloedverwanten in de zijlinie (volgens graden van verwantschap).

a. Wat betreft de descendentes.

Algemeen geldt dat de zoons met twee handen erven en de dochters met één. Er

is onbeperkte plaatsvervulling, d.w.z. (klein)kinderen treden bij erfenis in de plaats van hun (groot)ouders. In de verschillende rechtsgebieden zijn er vaak nog speciale bepalingen voor de ouderlijke hofstede of heerd, kleren en kostbaarheden en voor de uitboedeling van dochters.

b. Positie van de ouders en verdere ascendenten in het Groninger erfrecht.

Wanneer iemand zonder descendente overlijdt moet de nalatenschap ergens anders heen. Veel hangt dan af van de situatie en het gewoonterecht van de streek. In de Ommelanden erven de ouders mee met de broers en zusters van de overledene; in de andere rechtsgebieden erft (eerst) de zijlinie met soms vruchtgebruik voor de ouders.

c. Erven in de zijlinie.

Onder verwanten in de zijlinie verstaan we bloedverwanten die voorouders met ons gemeenschappelijk hebben, maar zelf geen voorouder of nazaat zijn (broers, zusters, ooms, neven en nichten etc.). Broers erven meestal met twee handen (niet in Selwerd) en zusters met één. Er is representatie. Halfbroers en -zusters erven soms pas als er geen volle broers / zusters zijn, soms ook alsof zij volle broers / zusters zijn.

In de meeste rechtsgebieden kunnen bloedverwanten in de zijlinie erven tot de 10e graad.

d. Positie van de langst levende echtgenoot.

Als er geen huwelijkse voorwaarden gemaakt zijn, geldt meestal dat de roerende goederen en winst en verlies staande het huwelijk gemeen zijn. Aangeërfde goederen blijven van degene van welke kant ze gekomen zijn.

Als de overleden echtgenoot geen bloedverwanten tot in de 10^e graad heeft en de overledene geen kinderen heeft gehad, pas dan erft meestal de langstlevende echtgenoot.

Het Gronings erfrecht in zijn bonte verschijningsvorm heeft gegolden tot 1809 vanwege de invoering van het Wetboek Napoleon. De invoering van de Code Civil in 1811 maakte echt definitief een einde aan dit eigen erfrecht.

Voor een uitgebreidere versie van deze samenvatting (vier A4-tjes) en vragen over deze lezing kunt u zich schriftelijk wenden tot de redactie t.a.v. J. van Campen (adres zie omslag *HuppelDePup*).

Ver van huis - kunt u ze thuisbrengen ?

onder redactie van Antonia Veldhuis

Kaspar Luytjens van Rolde ende Henderickjen echtelieden, de selvs lieden als vluchtelingen uyt het landtschap Drente ende alhier gearriveert hebben oock alhier haer kindt laten doopen ende is genaemt Grietje.

(Dooptboek Noordbroek, 26 januari 1673).

Folkert Bennes, gepens. militair, geb. Winschoten 20-01-1797, herv. komt van en gaat naar Zutphen.

(Blad 325 Zelhem bev. reg. 1840-1847 inv. 352, Tonny Thuijs).

**Nieuwe boeken:
Verschenen of nog te verschijnen**

onder redactie van Eilko van der Laan

R. Ten Berge. Waren de Drenten en een deel van de Groningers Vikingen?
ISBN 9062473318 Uitg. Holmsterland / SKF, Groningen 1997. 108 pagina's,
zwart / wit illustraties. f 17,50.

Dit boek beoogd een relatie aan te tonen tussen de Vikingen en de Hunebedbouwers in Drente.

Met deze studie worden veel aan de orde komende gebeurtenissen verduidelijkt. De auteur is hoofdredacteur van het literair-cultureel tijdschrift *Schoon Schip* en is woonachtig in Assen.

N. Benninga. Oorlogsherinneringen.

ISBN 9052941491 Uitg. Profiel, Bedum 1997. 52 pag., z/w illustraties. f 12,50.
Noach Benninga (1909-1993) vluchtte in mei 1940 met zijn gezin via Engeland naar Nederlands-Indië. Daar belandden ze in een Jappenkamp, maar overleefden de oorlog. Het relaas is aangevuld met achtergrondinformatie van H.Hamburger en J.C.Regtien.

B. Hofman. Stadsmonumenten. Een rondgang langs 44 monumenten in de stad Groningen.

ISBN 9080175420 Uitg. Studio Van Stralen, Groningen 1997. Foto's, f 12,50
Op initiatief van de Vrienden van de stad Groningen plaatste de gemeente Groningen 44 borden op of nabij monumenten om informatie te geven aan de al dan niet toevallige lezer. In het voorjaar 1997 is dit project afgerond. Dit boekje geeft de teksten van alle borden weer en een foto van het monument.

Houwerzijl. Fotoboek in de bekende reeks van uitgeverij Profiel. Veel foto's en afbeeldingen, de geschiedenis van het dorp beschreven, dus veel herkenning. Verschijnt vermoedelijk in oktober '97, prijs ca. f 75,00.

Groninger Dracht. Kleding en sieraden in de 18e en 19e eeuw. ISBN 9069800802 Uitg. Egbert Forsten, Groningen 1997. Prijs ca. f 85,00.

Dit boek is al in een veel eerder stadium aangekondigd, maar de werkzaamheden werden ernstig vertraagd door het overlijden van een van de belangrijkste schrijvers. Het werk moet in september '97 verschijnen.

Het in HuppelDePup 1997 nr. 1 genoemde boek van L. Gardner, **Bloodline to the Holy Grail** gaat ook in het Nederlands verschijnen, naar verwachting in juli.

De gegevens: L.Gardner, Erfopvolgers van de Graal, uitgever Tirion, f 49,50. ISBN 905121684x

V. Sleebe. Geschiedenis van Westerwolde 6: Welzijn, Gezondheid en Onderwijs. Groningen, 1997. Geb. 148 pagina's, f 35,00.

Zesde deel in de belangrijke reeks over Westerwolde.

E.Westra. Sint Bernard in de klei.

Eigen uitgave. Fotokopie van de oorspronkelijke uitgave van 1990. f 26,00.

Abrahamse. Reitdiepgebied.

Herdruk van de succesvolle uitgave over het Reitdiepgebied. Met kaart. f 34,95.
Sluit zeer goed aan bij "10 Eeuwen Hunze".

C.J. en R.M.A. Wegman. Westerwolders en hun woningbezit van 1568 tot 1829: Kerspel Sellingen.

Tot nu toe verschenen er vier delen. Omdat deel 2 t/m 4 anders van opzet zijn geworden, is nu deel 1 aangepast heruitgegeven. Bovendien zijn nieuwe gegevens, corresponderend met de andere delen erin verwerkt.

NB. Tegen inlevering van de oude druk en betaling van de porto kan men het herziene deel 1 gratis verkrijgen. Meer inlichtingen bij de auteur: 0546-572437.

Nieuwe boeken in onze afdelingsbibliotheek

onder redactie van Menno de Lange

Van Ds. G. van Halsema te Westerbork mochten wij ontvangen:

- Een Groninger Predikantenleven in de achttiende en negentiende eeuw, beschreven in Herinneringen, Merkwaardige Bijzonderheden en een Reisverhaal, door Ds. Willem Diderik van Halsema (1771-1862),
- Sentimenten en Evenementen. Verhalen, overwegingen, gedichten, brieven en bijzonderheden uit vier eeuwen familiegeschiedenis, door G. van Halsema Thzn. en H. van Halsema,
- Binnenshuis en Buitenshuis. Anderhalve eeuw familielevens, weerspiegeld in een aantal inventarissen en boedelscheidingen, door G. van Halsema Thzn. en H. van Halsema,
- Rond Eems en Fivel. Uit het leven van een Fivelingooster familie in de negentiende eeuw, door G. van Halsema Thzn. en H. van Halsema.

Knipseldienst

Zoals u in de vorige aflevering van ons afdelingsblad heeft kunnen lezen is de coördinatie van de knipseldienst per 1 maart jl overgenomen door het bestuurslid Joop van Campen. Hij heeft alle knippers een vragenlijstje gezonden. Hieruit komt het volgende beeld naar voren.

Van de 22 knippers gaven 18 respons. Op de vraag: "Knipt u nog voor de knipseldienst" antwoorden 8 leden dat ze stoppen met hun knipwerkzaamheden. Er blijven 10 leden over die willen blijven knippen, sorteren etc.

Uit de volgende bladen / kranten wordt geknipt: Het Westerkwartier, Leekster Courant, Groninger Kerkbode, Leeuwarder Courant, Actief, Kollumer Krant, Harener Weekblad, Dorpsklanken (Eelde/Paterswolde), Algemeen Doopsgezind

Weekblad, De Schuttevaar, Jouster Krant, Hogelandster, Winsumer Wiekslag, Roder Journaal, Midweek, Nieuwsblad van het Noorden (stadseditie), Eemsbode, Eemslander, Eemsmond, Groninger Dagblad, Hoogezand-Sappemeer Krant, Ter Apeler Courant, Regiokrante.

Zoals u ziet een hele opsomming, maar toch zijn er hiaten in ons afdelingsgebied Groningen en Noord-Drenthe, bijvoorbeeld de regio-editie van het Nieuwsblad van het Noorden.

Het bestuur zou graag in contact komen met vrijwilligers, die persoons- en familieberichten willen knippen en sorteren uit dagbladen of huis-aan-huis bladen of bladen van kerken, verenigingen en bedrijven of vakbladen enzovoort, met name in ons afdelingsgebied. Wie helpt ons voor het seizoen 1997-1998 de knipseldienst "nieuw leven in te blazen"?

Tenslotte wil het bestuur de knippers, die zijn gestopt (soms na jaren) bedanken voor het vele werk dat zij voor de knipseldienst en dus voor de leden van de NGV hebben verricht. En last but not least een woord van dank aan die leden, die (soms al jaren) blijven knippen. Veel succes voor de komende tijd en uw inspanning wordt zeer op prijs gesteld.

NGV Dienst Microfiches

Deze Dienst verzamelt en beheert in het Verenigingscentrum in Naarden grote algemene bestanden van microfiches uit binnen- en buitenland. Zo is er bijvoorbeeld een grote collectie kranten uit Nederland, België en Indië, waarvan de oudste uit 1743 (Oprechte Groninger Courant) dateert. Er zijn diverse bronnen met Burgerlijke Stand, Tienjarentafels, Doop-, Trouw- en Begraafboeken, Oud- Rechterlijke en Notariële archieven, maar ook een Lagerbuch uit 1584 van de graafschap Hoya (D), een groot middeleeuws bestand van de Graven van Holland, de 10^e Penning van Alva betreffende het land van Heusden en Altena, de Geestelijke Kantoren van Leiden, Delft en Brielle, maar ook het Telefoonboek van Nederland van 1986/88.

En ruim 200 miljoen namen vanuit de gehele wereld op index van achter- en voornamen van de IGI, idem op auteurs- en plaatsnamen, titels en onderwerpen. In Naarden kunt u al deze bronnen op aanvraag inzien en kopieën laten maken van de pagina's die u wenst. Voor zover mogelijk worden er van de nog niet-bewerkte bronnen indexen gemaakt, zodat ze nog eenvoudiger te raadplegen zijn.

Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot het Hoofd van de Dienst Microfiches, de heer J.J. Kaldenbach, tel. 072-5123029.

Na de zomer kunt u op onze afdelingsbijeenkomsten kennisnemen van een selectie van ongeveer 3000 microfiches uit bovengenoemde verzameling. Een leesapparaat is aanwezig.

Verder is in de afdelings-bibliotheek een bestandsoverzicht van de Dienst Microfiches aanwezig. Heeft u al eens een bezoek gebracht aan de onze bibliotheek aan het Lopende Diep ZZ 8 te Groningen? Open op werkdagen, tijdens kantoor-tijden. Graag van tevoren even bellen met 050 - 3130052.

Afdeling Heraldiek

door A. Daae, voorzitter van de Afdeling Heraldiek

In alle afdelingen van de Nederlandse Genealogische Vereniging zou het genoegzaam bekend moeten zijn dat de functionele Afdeling Heraldiek ondanks haar korte bestaan werkzaam is op vele diverse terreinen van haar gebied. Zo zag het Heraldisch Tijdschrift het levenslicht, de registratie van uw familiewapen bij onze Vereniging kan een realiteit worden en worden adviezen gegeven door de werkgroep Advies en Begeleiding in de ruimste zin van het woord. Voorts stelt de Afdeling zich ten doel om werkgroepen voor een bepaalde deelstudie te organiseren. Tevens wordt de mogelijkheid geboden om lezingen en excursies bij te wonen: activiteiten zoals wij die ons hebben voorgenomen en zoals die vermeld zijn in de nota "Heraldiek in de NGV".

De werkgroep Advies en Begeleiding, het "voorportaal" voor diegenen die hun familiewapen willen laten registreren, krijgt het gehele jaar door de meest uiteenlopende vragen. Een enkele wil ik u niet onthouden.

Een steeds weer terugkerende vraag ligt ten grondslag aan een hardnekkig misverstand. Ik geef u daarvan het voorbeeld: Mijn naam is P. en ik heb een wapen; ben ik nu van adel? Het antwoord zou eenvoudig kunnen zijn: "Neen", doch een toelichting is op zijn plaats. Een lid van een adellijke familie heeft een wapen, vaak met meerdere kwartieren. Iemand die van oudsher een wapen in de familie heeft kan vaak terug gaan op voorouders die in de magistratuur gezeten hebben, schepen, richter, grietman of heemraad geweest zijn. Ook kan een wapen verwijzen naar een gilde of beroep, zoals de inmiddels geadelde familie Rothschild, die het uithangbord van hun bank van lening in hun wapen hebben opgenomen. Het zal u duidelijk zijn dat deze categorieën weliswaar achtenswaardige burgers waren, doch dat "van adel zijn" iets geheel anders is.

Een andere, steeds weer terugkerende vraag is "mijn naam is S., heb ik ook een wapen?" Ons antwoord zal dan steevast luiden: Hoe ziet uw genealogie en uw kwartierstaat er uit en zijn bij uw onderzoek documenten aan het licht gekomen die gezegd waren door uw voorouders? Bij een vluchtige blik in de wapenboeken van Rietstap zou het kunnen zijn dat de vraagsteller wat de naam betreft inderdaad in Rietstap voorkomt, doch dat dit geenszins wil zeggen dat deze gevonden naam en die van de vraagsteller c.q. vraagstelster verwant zijn aan elkaar. Waarschijnlijk niet, doch er is een kans wanneer een gedegen onderzoek naar uw familie plaatsvindt.

Is de familie "S" dan gedoemd zonder wapen door het leven te moeten gaan?

In principe hoeft dit niet; er kan, zoals dit vroeger ook gebeurde, een wapen ontworpen worden, maar dan op basis van de uit een genealogie en kwartierstaat geputte gegevens, zoals naamsbetekenis, woongebied, boerderij, beroep en andere bronnen die dienstig kunnen zijn voor een totaalbeeld van een familie, dat uiteindelijk kan leiden tot een wapen. Dat een nieuw wapen ontwerpen een delicate zaak is en de nodige vaardigheid en zorgvuldigheid vereist zal een ieder duidelijk zijn. Men moet er weliswaar waarde, doch geen historische waarde, aan toedichten: het is net als een logo voor de zakenman, het kan in deze tijd gemaakt worden. Het verschil met het logo is echter dat een logo vaak gedateerd is en snel versleten raakt, vooral wanneer dit van matige kwaliteit is. Een wapen is tijdloos

en kan de tand des tijds weerstaan, zoals in de praktijk gebleken is.

Het wapen is en blijft uit de tijd waarin het is ontworpen en zal niet door kunnen gaan voor "oud", maar daarom behoeft het pas verworven wapen er niet minder om te zijn.

Indien u behoefte heeft aan informatie, belt u dan de Heraldische Helpdesk: tel.: 050 - 309 22 93

U kunt ook bijkomend lid worden, of - als u geen NGV-lid bent - u alléén abonneren op het Heraldisch Tijdschrift. Bijkomende leden ontvangen het Heraldisch Tijdschrift gratis.

Het Heraldisch Tijdschrift biedt u niet alleen een goede bron van informatie, maar u kunt ook daarin zelf publiceren, vragen stellen of passende reclames plaatsen.

De nota "Heraldiek in de NGV" is te verkrijgen door storting van f 7,50 op giro 3066413 van de penningmeester van de Afdeling Heraldiek.

Mijn favoriete voorouder: Ds. Wijbrandus Hartzma

door Bert Kranenburg

Afgekeken van het Achterhoekbulletin (die het dus weer had van Gens Nostra): Heeft u er ook spijt van dat u voor het (keurig verzorgde) november (1996) nummer van Gens Nostra niet een artikeltje inleverde over uw favoriete voorouder? Dan is nu alsnog de kans dat te schrijven en (bij ons) geplaatst te krijgen. Stuur uw (getypte) A4-tje naar ons op. Hieronder alvast een bijdrage van Bert Kranenburg.

Een van mijn favoriete voorouders is Wijbrandus Hartzma, omdat ik over hem, gedeeltelijk door toeval, enkele interessante dingen heb gevonden.

Deze Wijbrandus is geboren in Westerwolde. Op 24 januari 1671 werd hij als student filosofie ingeschreven aan de Universiteit te Groningen. Tijdens zijn studie belegerde Bernard van Galen (Bommen Berend) in 1672 de stad Groningen. De Staten van Groningen en Ommelanden vroegen de studenten om de stad Groningen te verdedigen en om iemand voor de post van officier voor te dragen. Wijbrandus was één van de 66 studenten die op dit verzoek reageerden. In een verzoekschrift aan de curatoren en professoren vroegen deze studenten om Wicher Wichers tot kapitein, Rutger ten Berge tot luitenant en Scato Gockinga tot vaandrig te benoemen.

Wijbrandus was predikant te Mensingeweer van 9 juli 1682 tot 8 augustus 1686 en te Eenrum van 15 augustus 1686 tot aan zijn overlijden.

Hij is getrouwd te Groningen op 7 september 1682 met Magdalena Trommius. Zij is geboren te Haren op 28 januari 1663. Zij was de dochter van de predikant Abraham Trommius en Hillegunda Martinus. Toen zij ongeveer tien jaar getrouwd waren overleed Margaretha te Eenrum.

Wijbrandus en Margaretha kregen vijf kinderen, waarvan slechts twee de volwassen leeftijd bereikten:

1. Abrahamus, geb. Groningen op 24 augustus 1683

2. Harmannus, ged. Mensingeweer op 26 oktober 1684.
3. Johannes Martinus, ged. Eenrum op 12 juni 1687.
4. Hillegonda, ged. Eenrum op 23 juni 1689.
5. Johannes Martinus, ged. Eenrum op 13 september 1691.

Op 4 december 1698 nam hij een zekere Claessien uit Groningen in dienst als dienstmeisje.

Toen Wijbrandus ongeveer zeven jaar weduwnaar geweest was trouwde hij te Groningen op 1 augustus 1699 met Cathrijna Maria Menning. Zij kwam uit Frankenthal in Oost-Duitsland (voormalige DDR).

Op 3 december van datzelfde jaar namen zij Trijntje Dillinghe uit Groningen in dienst als dienstmeisje.

Wijbrandus en Cathrijna Maria kregen zes kinderen, waarvan er twee jong overleden zijn:

- 1 Hermannus, gedoopt te Eenrum op 2 juni 1700.
- 2 Johannes Martinus, ged. Eenrum op 14 augustus 1701.
- 3 Helena Magdalena, ged. te Eenrum op 9 juli 1702.
- 4 Johannes Martinus, ged. Eenrum op 26 augustus 1703.
- 5 Johannes Martinus, ged. Eenrum op 14 september 1704.
- 6 Margarita Elisabeth, ged. Eenrum op 5 september 1706.

Hij gebruikte 17 1/2 jukken land ter waarde van f130-10-0. In 1717 was er met Kerst een grote overstroming die voor veel schade zorgde. Ook Wijbrandus leed schade door deze vloed. Hij verloor namelijk zes van de veertien heemsteden waarvan hij de verhuurder was.

Wijbrandus is overleden te Eenrum op 3 september 1727.

Vragen en antwoorden

onder redactie van Thijs IJzerman

Antwoorden

1997/5C DIVERSEN

Een sangenlaken is een paars laken. Het woord 'sangen' gebruikte mijn oma nog.
G. Staal-Hebels, Groningen.

Naschrift redactie: volgens het Nieuw Groninger Woordenboek van K. ter Laan (blz. 853) komt 'sangn' van het Franse 'sanguin' = bloedkleurig. Kop wordt mie sangn: 't hoeft loopt mij om van kwaadheid. Er worden drie soorten sangn onderscheiden: roodsangen, blauwsangen (kleur als een blauwe pruim) en licht-sangen.

Vragen

1997/17 WASLANDER

Voorgeslacht gezocht van Hermannus Waslander, geb. Zuidbroek, 08-11-1853, ovl. Zuidbroek 16-03-1935, timmerman / aannemer. Hij tr. Noordbroek d.d. 15-05-1875 Haike Koster, geb. Noordbroek, 08-05-1835, ovl. Noordbroek 22-11-1933. Zij zouden in de Dorpsstraat in Noordbroek gewoond hebben.

C.M. Beijer-Starreveld, Hoorn

1997/18 NIEUWOLD

Jantje Nieuwold, kleermaakster, geb. Holwierde 09-09-1835, wonende te Noordbroek, tr. Noordbroek? 25-12-1863 N.N. In mei 1865 vertrekt ze naar Oude Pekela.

Gevraagd: Exacte plaats / datum huwelijk en naam echtgenoot. Wat is verder van dit echtpaar geworden?

Jos Nieuwold, Hintham

1997/19 TAMMES

Margaretha Tammes, d.v. Menno Tammes en Gepke Popkens, volgens huw. acte geb. te Oude Pekela, doch geboorte wordt aldaar niet gevonden. Waar is zij wel geboren? Ook nadere gegevens gezocht over haar zuster Aaltje.

Opm. red.: heeft u de huwelijksbijlagen van Margaretha geraadpleegd? Daar moet een uittreksel uit het geboorteregister bij zitten.

Jos Nieuwold, Hintham

1997/20 NOORDBROEK

Wie kan mij helpen aan oude ansichten, een geschiedenisboek (van de laatste 150 jaar) of een fotoboek van Noordbroek?

Jos Nieuwold, Hintham

1997/21 HAATJES

In het diakonieregister van de N.H. gemeente Roderwolde (R.A. Drenthe, inv.nr. 141) staat vermeld: "1578 Den 11 july ontvangen van Evert Hatij's 15-4-3" Een reden hiervoor wordt niet gegeven.

Hetzelfde register vermeldt in 1786" "den 4 november van Evert Hatij's ontvangen 5-0-0 voor het Swarte laken dat tot zijn schoonvader Tonnijs Tonnijs is gebruikt geweest". Dit komt meer overeen met een aanslag uit 1794 toen Evert 2-0-0 moest betalen. Een eerdere onderzoek(st)er heeft bij de vermelding uit 1758 de naam "Evert" doorgestreept en er in de marge bijgeschreven "Cornelisje?" De vraag is nu of Tonnijs Tonnijs de schoonvader was van Evert Haatjes dan wel iemand anders. Zou de eerdere onderzoek(st)er contact op willen nemen?

N.T. de Oude, Brussel

1997/22 WIDMER

Catharina Tijnagel kreeg als ongehuwde vrouw op 27-01-1815 te Groningen een zoon die Johannes Widmer Tijnagel genoemd werd. In het bev.reg. 1840 gebruikt hij de naam Witmer als was het zijn achternaam. Om de vader te vinden zocht ik in het RK doopboek en vond daar op 27-01-1815: "Baptisatus est Johannes filius legitimus Christiani Widmer et Catharina Tengnagel conq: susc: Johanna Poelens". Ik heb van deze Christiaan verder niet kunnen vinden.

Gevraagd: Nadere gegevens omtrent Christiaan Widmer.

J. Breukink, Groningen

1997/23 KRAY

Ik ben vastgelopen met het uitzoeken van de naam Kray in de periode 1710-1735. Cornelis Peters Kray ged. 1735 te Sappemeer, z.v. Peter Cornelis Kray en Margriet Geertruid Meijer. Een huwelijk van dit echtpaar heb ik niet gevonden. Andere kinderen van dit echtpaar heten Liesbet, Ebeltje, Janna en Reynier.

Gevraagd: meer informatie over de naam Kray / Kraai; wie weet waar bovenstaand echtpaar is getrouwd; is er een verband met de doopsgezinde Zwitserse familie Krayenbuhl / Kreybuhl, die in 1711 uit Zwitserland werd verdreven?

J. Kraai Lzn., Groningen

1997/24 HAZEWINKEL / VEENHOF

Gevraagd nader genealogische informatie over de geslachten Hazewinkel (Veendam, Wildervank e.o.) en Veenhof (Gieten).

G. van Keulen, Andijk

1997/25 VAN KEULEN

Informatie gevraagd over de bakkerij waarin mijn grootvader Jakob van Keulen omstreeks 1920 gewerkt heeft. De bakkerij was gevestigd aan de Voorstraat in de Oudeschans, gem. Bellingwolde.

G. van Keulen, Andijk

1997/26 LUMKES

Bij het onderzoek op het R.A. Groningen naar de familienaam Lumkes, tot 1885 allen voorkomend in Kielwindeweer, ontdekten we Roelof Arends Lumkes, geb. 09-05-1815, ovl. 13-11-1836, ongeh. en Elizabeth Arends Lumkes, geb. 8-08-1820, tr. 15-09-1843 Siemen Siemens. Beiden zijn kinderen van Elizabeth Arends ovl. 09-04-1829 als wed. Harm Karsiens Lumkes, alles in Finsterwolde. Wie heeft deze namen in zijn reeks van voorouders of weet er meer van?

E.H. Lumkes, Zwolle

1997/27 VOS-MOLEMA

Jan Vos, geb. Leek 08-09-1911 en Antje Molema, geb. Winschoten 15-05-1919, wonen per 09-12-1941 in Groningen, 1e Spoorstraat 9, met drie kinderen: Tjibbe Hessel, geb. 14-05-1936, Jan, geb. 06-05-1939 en Homme, geb. 08-09-1941. Jan en Antje scheidden op 29-04-1944.

Gevraagd: Nadere gegevens omtrent Jan, Antje en de kinderen.

E.G. ten Cate, Zwolle

Opm. red.: gezien het feit dat de gegevens al meer dan vijftig jaar oud zijn, maakt u een redelijke kans bij de afd. burgerzaken (Dienst Informatie en Administratie).

1997/28 VEENSTRA

Fokje Hendrika Vos, geb. Leek 14-07-1909, tr. Oldekerk 24-05-1930 met Johannes Veenstra, geb. Oldekerk 30-05-1901, woonde per 03-05-1941 in Groningen, Spoorstraat 3. Drie kinderen: Jetske, geb. 20-05-1934, Tjibbe Hessel, geb. 01-11-1940 en Roelf, geb. 1943.

Fokje Veenstra-Vos en Roelf Vos ovl. tussen 13 en 16 april 1943 bij de bevrijding van Groningen.

Gezocht nadere gegevens van Johannes Veenstra.

E.G. ten Cate, Zwolle

Opm. red.: Zie opm. bij 1997/27. Johannes is mogelijk niet meer in leven. Copie-persoonskaart geprobeerd bij het CBG? Dit kan ook op geboorte datum.

Bestuur

van de afdeling Groningen en Noord-Drenthe van de Nederlandse Genealogische Vereniging

Voorzitter

Ir. A. Daae, Jan Steenweg 8, 9761 HJ Eelde, 050 - 309 22 93

Vice-voorzitter

M.J. de Lange, Boraxstraat 120, 9743 VS Groningen, 050 - 577 63 75

Secretaris / plaatsvervangend afgevaardigde

C.M.W. Hessels, Prof. van Giffenweg 10, 9804 RV Noordhorn, 0594 - 50 22 05

Penningmeester / afgevaardigde

M.J. IJzerman, p/a Rijksstraatweg 254, 9752 CK Haren, 050 - 534 62 05

m.i.v. 1 nov. 1997: Hoendiep 117, 9743 AP Groningen, tel. nog niet bekend

Overige leden

J.W.H. van Campen, de Hop 4, 9301 PM Roden, 050 - 501 82 14

H.J.E. Hartog, Snelliusstraat 28, 9727 JN Groningen, 050 - 525 33 33 (D.I.P.)

A. Veldhuis, Dr. A. Plesmanlaan 75, 9269 PJ Veenwouden, 0511 - 47 58 98

ADVERTENTIE

Kopiëren doet u bij

COPY
CENTER

Doe het zelf & PC
Sint Jansstraat 21-23
9712 JM Groningen
Telefoon 050-3144371

Breng- en haalservice
Schuitendiep 17
9712 KD Groningen
Telefoon 050-3185357